

У НОВОМЕ САДУ У УТОРАК, 30. ОКТОБРА 1901.

ГОД. XXVI.

ПОЗОРИШТЕ

БРОЈ 13.

УРЕЂУЈЕ А. ХАЦИЋ.

Излази за време бављења позоришне дружине у Н. Саду свака о дану сваке представе, иначе сваког месеца по један пут на по табака. — Стоји за Нови Сад 80 п. а на страну 1. кр. 20 п. месечно. —

НОВИ КОМАДИ ЗА ПОЗОРИШНУ ГОДИНУ 1901—1902.

(Свршетак.)

22. „Дивљуша“. Позоришна игра у 3 чина, с певањем, написао Стеван Геци, за ериску позорницу прерадио Ђубен Г. Грујић, музика од И. Бајића

23. „Срца од мрамора“. Позоришна игра у 5 чинова, од Баријера и Тибија, првео Милан Ђ. Матејић.

24. „Васантасена“. Индијска драма у 5 чинова, од индиског краља Судраке, за позорницу прерадио Е. Пол.

25. „Шумар по наслетку“. Жалосна игра у 5 чинова, написао Отон Лудвик, првео Јован Грчић.

26. „У долини“. Драма у 3 чина, од Дон Онгара Гимере, првео са каталонског Дон Хосе Ечегарај, првео Хајм Давичо.

27. „Кавалерија рустикана“. Драма у 1 чину, с певањем, од Ђована Верге, музика од Маскањија.

28. „Тата-Тото“. Водвиљ у 3 чина, с певањем написали Било и Баре, музика од Анатола Бан-а.

29. „Франсиљон“. Комедија у 3 чина, написао А. Дима, син.

30. „Државни секретар“. Шаљива игра у 3 чина, написао Александар Бисон.

31. „Кинематограф“. Лакрија 3 чина, написали Оскар Блументал и Густав Каделбург.

32. „Алилуја“. Драма у 3 чина, написао Марко Прага.

33. „Дипломате.“ Шаљива игра у 1 чину, од Емануела Боздеха, с чешког превела Даринка Калићева.

34. „После игранке.“ Шаљива игра у 1. чину, написао Дике, првео М. Србендић.

35. „Пучанин као властелин“. Шаљива игра у 5 чинова, написао Молијер, с француског првео Сима Матавуљ.

36. „Медвед.“ Шаљива игра у 1 чину, од Антонија Чехова, с руског првео Сава Петровић.

37. „У бурету Диогеном“. Комедија у 1 чину, од Јарослава Врхлицког, с чешког превела Даринка Калићева.

38. „Верење“. Шаљива игра у 1 чину, од Чехова, с руског превела Даринка Калићева.

39. „Студент“. Комедија у 3 чина, од А. Грибоједова и П. Катенина, с руског првео Јован Петровић.

40. „Туђе улоге“. Комедија у 4 чина, написао Ј. П. Пољонски, с руског првео Јован Петровић.

41. „Звони по трећи пут“. (Třetí zvonění) Шаљива игра у 3 чина, написао Вацлав Штех. С допуштењем пишчевим првео Др. И. Бајић.

42. „Свадба Кречинског“. Комедија у 3 чина, с руског првео архим. Кирил (Јовићић).

Нека од тих позоришних дела већ су научена, нека се уче, а нека ће се научити у току позоришне године.

Осим тога приказаће се још неколико прновака, који ће се у току саме године набавити.

ХИСТИКИ.

СРПСКО НАРОДНО ПОЗОРИШТЕ.

„Нитуш,“ шаљива оперета у три чина, написали Анри Мељак и Албер Мило, с француског превео Душан Ј. Ђокић, музика од Хервеја.)

На појутарје Митрова дне о. г. ушла је дружина нашег народног позоришта пети пут у кућу Дунђерскога, да у њој новосадском српском свету покаже, шта је научила, од како је последњи пут отишла, да га, вршећи свој задатак, иоучи, забави, разоноди. Ако има, ишто рекли наша браћа Хрвати, доселости и у позоришном животу, имали су Срби Новосађани право захтевати, да се и ова сезона, као и четири досадашње у кући Дунђерскога, отвори домаћом работом. Но управа је овога пута одешла од обичаја те је као први приказ у низу оних, ишто ће још доћи, изнела Хервејеву несташну буфонерију, што се зове „Mam'zelle Nitouche“, хотећи зар одмах доказати, да и наше народно позориште води рачуна о доминантном укусу публике домовинских путничких друштава и српске културне метрополе с оне стране Саве.

Хервејева „Mam'zelle Nitouche“ приказана је била први пут у париском Théâtre des Variétés 26. јануара 1883. и од то је доба обишила сви свет, који мари за лаку а и донекле клизаву забаву у позоришту. Madame Judic, прва приказивачица натписне улоге, нашла је ван Париза достојних заменица, којима је умиљата одбегла пансионарка тако прирасла за срце, да је се ни у своје старије дане не могу да одрећу, јер им је добро дошла, кад ваља посведочити, да је бујна ћуд незастарива. У Новом Саду је у покојној згради на Дејаковој ивици пре равно десет година мађарска оперетна дива V. Margó Célia Денизом усхићавала овдашње позоришне хабитије-е а и мазуница и Будимпештанца и Бечлија, лепа Pálmai Ilka, та par excellence дивета, често се јавља, као „Nebánts virág“. Ако dakle човек није у принципу противан, да се за Супе-овом „Леном Галатејом“ на нашу позорницу докријумчаре, као и на београдску, Офенбахијаде, онда не може пред носом задунити врата ни Хервејевој Mam'zelle Nitouche. Та музика је у њој и свежа и лепа, и умиљата и лака! Но тек, тек! Ако

је до свеже и лепе, и умиљате и лаке музике, има те и без париског несташлука, који овде или квари или бар остаје неразумљив, дакле му нема места.

Са једне је стране ипак „Mam'zelle Nitouche“ крај свега и свега, и крај несремљена оркестра, била мио гост. Дала је прилике нашој Драги Спасићки, да одмах еклантанно докаже, да за ово подруг године није седела скрштеним рукама, него је по свом већ обичају радила и радила. Њена је Дениза с обе стране, и са певачке и са приказивачке, красно израђена, дотерана, управо испиљена работа. Има до душе и негативних момената, али ти су овде пре заслуга него потрешка. Ако је управи приказом Хервејеве „comédie-opérette“ била само то сврха, да покаже, да се у певању напредовао, може се према сваком прекору слободно оправдати оном старом, провербијом о срси и средствима. Доказано је сад, да је Драга Спасићка по божјој милости позвана, да води главну реч, па сад ма човек уз тако лепо певање примио приде и Коринину ножицу, која мајору баџа качетку с главе.

Уз Добриновића, који је дословце по рециту либретиста и компонисте био aimable et gai као Флоридор и grave et dévot као Селестен и који је на свој вранички начин са Драгом Спасићком отпевао, одрежио и одскакујао песму о војнику од олова; уз Марковића, који је као особито угледан виконт с укусом певао своје куплете и свој парт у дујетину са Денизом — добро се држао жениски лик ученицâ у мистичним куплетима, а још боље мушки лик официра у ансамблу „Floridor, vous avez raison“. Пришајај од прошле сезоне амо одиста је респектабилан с вокалне стране. Кор је добио неколико снажних мушких гласова и два красна женска гласа, од којих је носилица једнога неко лепушката, као роса младо чељаде.

Кад се већ не може удесити, да Дениза и Селестен-Флоридор на позорници седају на коње те комиком ситуације изазову смеј, а оно би бар ваљало, да о повратку у манастир рано у зору скачу преко зида, јер се не даје замислити, да ће у то доба капија женског манастира бити откључана.

Ни позоришна објава није остала без опаске. Већ је горе у натпису ректификовано име познатог либретисте и члана француске академије Мељака (у позоришној објави стоји Са Мељак се зове Ненг). Но то ће бити слагачка и коректорска омашика.

Превод би ваљало подврћи онтроверзији. Примера ради у већ споменутом ансамблу „Floridor, vous avez raison“ пева Селестен овако: „Против тог морам протестоват“ („Mademoiselle, je proteste“). А у прози вели Дениза: „Да се одречете тражења моје руке“. То је све пре него српски. Г.

(Хајдук Вељко, јуначка игра у три чина, с певањем, од Јована Драгашевића. — За тим: „Апостеоза“, слика у једном чину, с певањем, од Ј. Драгашевића, музика од А. Освалда).

Драгашевићев „Хајдук Вељко“ с „Апостеозом“ био је и прошле сезоне приказан одмах другог вечера па тако је било и сад. Па као прошли пут тако је и сад пред празним ложама, пола празним седиштима а препуњеном галеријом прешетао преко позорнице. Савесни Васиљевић је и сад и појавом и интерпретацијом био веома ваљан Хајдук Вељко. Па и дстало је све по старом. Само је Марковић као Вељкова брата Милутина са свим достојно заменио новајлија Матејић и исто тако Тодосићева Обилића опет новајлија Виловац. Нека је само још регистровано и то, да је Данцица Матејићка красно певала песме о Хајдук-Вељку и да је Душановић с осећањем одгудио одломак из Драгашевићеве „Леке од гусала“. Г.

ПОЗОРИШТЕ.

(О „драмском занату“). Едмон Ростан, чувени писац красних глума „Сурсан де Вегерас“ и „L'aiglon“, овако се изражава о модерном драматичарству: „Напредак је не-прекидан. Комаде, који нам изгледају прастари, пре једва десет година свет би држао за смеле, исто тако, као што ће најреволуционарнији новотари од данас бити старе пароке до сутра. Ваља то дакле радити насумце, поводећи се за инспирацијом... О што и покушавати и имати јасан поглед у све, што чинимо?!“ Но Ростан се радује, што може констатовати, да су покушаји, чињени у позоришту од петнаест година амо, „данашњем занату дали више слободе, више гипкости. Сад је човек ослобођен од тога,

да комад мора „добро израдити“. Може човек себи представити комад, у кога нема ни анегдоте, ни карактерне студије, ни чега од оног, што се данас тражи у позоришту па да комад ипак буде занимљив. Такав би се комад могао написати. Свакако је то неко насиље, али бог зна, не ће ли се једног дана наћи писац, који ће то остварити. То би био последњи удар за теоретичаре добро израђених позоришних дела. Добро израђен комад? Је ли Молијеров „Мизантроп“ добро израђен комад? А његов „Тартиф“? Па толика друга, што су ремек-дела? Међу тим тих кобних предрасуда, које су позоришни управитељи толико дugo одржавали, нестаје необично нагло. У „Aiglon“ у неманичега, што мора имати позоришни комад. Па публика то није ни оизила.“ — Брије већ уже и онтире схваћа улогу драмскога писца и то, какав је комад потребан, па да се гледалац осећа њим окован. Што публика у позоришту радо гледа, то је „глума развијања воље“. Публика, ни сама не знајући за што, жели, да драмски писац буде наставник енергије. Чим комад садржи тај значајни елеменат успеха, није га више ни бриге. Но Брије мисли, да та воља треба да се развије што више може у корисном и моралном смислу. Ма то никодило успеху, боље је пред публику изнети корисне истине него угодне лагарије. Улога драмскога писца треба да се ограничи на неку врсту посредника међу мислима великих научника, до којих маса не може да дође, и публиком. Драмски писац треба публици у занимљиву облику да саопшти врло лепе и врло племените идеје. Да, то је улога драмскога писца: заносити публику, јављајући јој лене снове философа и научника. Драмски писац тако постаје као неки commis voyageur умнога света.

(У спомен Рубинштајну) основана је, као што јављају из Петрограда, школа у завичајном селу великога музичара, у Вихватинском. У ту се школу могу примити сто и двадесет ђака. Школом управља министарство народне просвете а нарочити јој је задатак, да пази на то, да ученици уче музику, нарочито вокалну. Трошкови у износу од 12.100 рубаља накупљени су добровољним прилозима. Кажу да ће се у том селу дићи и споменик Рубинштајну.

СРПСКО НАРОДНО ПОЗОРИШТЕ.

3. Представа.

У ДУНЂЕРСКОВОМ ПОЗОРИШТУ.

У претплати 2.

У Новом Саду, у уторак, 30. октобра 1901.

☞ ПРВИ ПУТ: ☝

ОБИЧАН ЧОВЕК.

Шала у 3 чина, написао Бранислав Ђ. Нушић. — Редитељ: Динић.

ОСОБЕ:

Арсе Милићевић, трговац	—	—	Николић.	Софја Дамјановићка, удовица	—	М. Тодосићка.
Марција, његова жена	—	—	Д. Васиљевићка.	Жарко Дамјановић, њен син	—	Спасић.
Душан } њихова деца	—	—	Стојановић.	Јованче Мицић, трговац из унутрашњости	—	Добриновић.
Зорка } њихова деца	—	—	М. Радонићевићева.	Перса, његова жена	—	Д. Николићка.
Вићентије Петровић, чиповник у пензији	—	—	Динић.	Никола, момак код Арсе	—	Слуга.

Збива се крај Београда, у винограду Милићевићевом, на Топчидерском брду.

ПРЕ ТОГА:

ИВО КНЕЗ ОД СЕМБЕРИЈЕ.

Историјски фрагмент у 1. чину, написао Бранислав Ђ. Нушић. — Редитељ: Спасић.

ОСОБЕ:

Иво Кнезевић, кнез од Семберије	—	Васиљевић.	Први	—	—	—	Слуга.
Петроније Шиша, момак Ивов	—	Виловац.	Други	кмет	—	—	Душановић.
Милић, пандур Ивов	—	Ботић.	Трећи	—	—	—	Стојановић.
Кулић, капетан	—	Матејић.	Први	старац	—	—	Стефановић.
Боја, мајка Ивова	—	Ђ. Динићка.	Други	старац	—	—	Илкић.
Станка, заробљена Јадранка	—	Л. Вујчићевића.	Пандур	Кулинов	—	—	Шипкопарија.

Збива се у почетку деветнаестог века у селу Попову, у Бељинској нахији, кнезевине Семберије.

У четвртак, 1. (14.) новембра, први пут: „Фернанда“. Позоришна игра у 4 чина, написао Викторијен Сарду, превела Милка Марковићка.

Свирачки збор ц. и кр. 70. пешачке цуковније петроварадинске свирачи ове комаде: 1. Шебор: „Јовановићев марш“. — 2. Адам: „Кад бих нешто ја краљ био.“ — 3. Валдтајфел: „Dolores“. Валцер. — 4. Шуберт: „Словенске песме.“ Потпури.

Улазнице могу се добити обдан у књижарници браће М. Поповића, а у вече од 7. сата на каси.

Болују: М. Марковићка, Ј. Тодосић.

Почетак тачно у $7\frac{1}{2}$, свршетак после 10 сахата.